

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за Решение на Съвета относно насоки за политиките по заетостта на държавите-членки (съгласно член 128 от Договора за ЕО)“

COM(2007) 803 окончателен/2 (Част V) — 2007/0300 (CNS)

(2008/C 162/24)

На 17 януари 2008 г. Съветът реши, в съответствие с член 262 от Договора за създаването на Европейската общност, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно:

„Предложение за Решение на Съвета относно насоки за политиките по заетостта на държавите-членки (в съответствие с член 128 от Договора за ЕО)“.

Специализирана секция „Заетост, социални въпроси, гражданство“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 29 януари 2008 г. (докладчик: г-н Greif).

На 442-ата си пленарна сесия, проведена на 13 и 14 февруари 2008 г. (заседание от 13 февруари), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 147 гласа „за“, 5 гласа „против“ и 7 гласа „въздържал се“.

1. Закljučения и препоръки

1.1 ЕИСК приветства новия интегриран подход и новия многогодишен цикъл, както в своето становище относно приемането на насоките, свързани със заетостта за периода 2005-2008 г. ⁽¹⁾, така и в многобройни други становища, и посочи между другото, че националните парламенти, социалните партньори и гражданското общество трябва действително да бъдат консултирани и да бъдат включени във всички етапи на координирането на политиката по заетостта.

1.2 ЕИСК посочи, че един от ключовете към успеха на националните програми за реформа е възможно най-широкото включване на всички заинтересовани социални участници и особено на социалните партньори във всяка фаза на процеса. В тази връзка, Комитетът изрази съжаление, че през последните няколко години, нивото на консултациите със социалните партньори и дебатът с гражданското общество не са задоволителни. Затова ЕИСК смята за важно да се укрепи системата на отношенията между социалните партньори на европейско и на национално ниво.

1.3 В тази връзка Комитетът още веднъж изразява съжаление, че извънредно краткото време между публикуването на предложението за решение на Съвета и самото решение не дава възможност за провеждане на задълбочена дискусия и консултации. Поради това Комитетът си запазва правото да преразгледа стратегията в светлината на пролетния Европейски съвет през 2008 г.

1.4 В различни становища Комитетът отправи многобройни предложения по отношение на предишния набор насоки за заетостта в рамките на Европейската стратегия за заетостта. Предвид ограниченото време, ЕИСК събра всички тези предложения в един обобщаващ документ, който бе изпратен на съответните служби на Комисията и беше положително приет от тях ⁽²⁾.

1.5 Въпреки че насоките съвсем не са загубили основната си сила, Комитетът отбелязва, че новият набор насоки за заетостта е идентичен с предишния пакет. Придружаващият ги текст обаче е

леко изменен и той отразява някои от предложенията на Комитета.

1.6 Комитетът препоръчва Комисията да изготви, в рамките на стандартна процедура, приложение със списък на всички количествено измерими цели в насоките, за да ги направи по-прозрачни.

1.7 Като се вземат предвид сроковете, Комитетът повтаря основните си позиции по отношение на някои аспекти, които трябва да бъдат отразени в решението, произтичащи от общата необходимост за адаптиране на насоките за политиките по заетостта. Те са посочени в резюмето на предложенията по-долу ⁽³⁾.

⁽¹⁾ В резюмето са цитирани следните становища: SOC/264. Становище на ЕИСК от 25.4.2007 г. относно „Предложение за Решение на Съвета относно насоки за политиките по заетостта на държавите-членки“, докладчик: г-жа O'Neill (ОВ С 168, 20.7.2007 г.); SOC/251. Становище на ЕИСК от 12.7.2007 г. относно „Заетост на приоритетни категории (Лисабонска стратегия)“, докладчик: г-н Greif (ОВ С 256, 27.10.2007 г.); SOC/208. Становище на ЕИСК от 26.10.2005 г. относно „Съобщение от Комисията до Съвета относно европейската политика за младежта — В отговор на тревогите на младите хора в Европа — прилагане на Европейския пакт за младежта и насърчаване на активно гражданство“, докладчик: г-жа van Turnhout (ОВ С 28, 3.2.2006 г.); SOC/241. Становище на ЕИСК от 13.9.2006 г. относно Съобщението на Комисията до Съвета, Европейския парламент, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Пътна карта за равенство между жените и мъжете 2006-2010 г.“, докладчик: г-жа Attard (ОВ С 318, 23.12.2006 г.); SOC/273. Становище на ЕИСК от 11.7.2007 г. относно „Пригодност за заетост и предприемачество — ролята на гражданското общество и регионалните и местни органи от гледна точка на пола“, докладчик: г-н Pariza Castaños (ОВ С 256, 27.10.2007 г.); SOC/249. Становище на ЕИСК от 17.1.2007 г. относно „Равни възможности за хората с увреждания“, докладчик: г-н Joost (ОВ С 93, 27.4.2007 г.); SOC/266. Становище на ЕИСК от 26.9.2007 г. относно „Насърчаване на устойчива производителност на труда в Европа“, докладчик: г-жа Kurki (ОВ С 10, 15.1.2008 г.); SOC/272. Становище на ЕИСК от 11.7.2007 г. относно „Гъвкавост и сигурност (измерение на вътрешната гъвкавост — колективното договаряне и ролята на социалния диалог като механизъм за регулиране и реформиране на пазарите на труда)“, докладчик: г-н Janson (ОВ С 256, 27.10.2007 г.); SOC/240. Становище на ЕИСК от 17.5.2006 г. относно „Предложение за решение на Съвета относно насоките за политиките по трудовата заетост на държавите-членки“, докладчик: г-н Greif (ОВ С 195, 18.8.2006 г.); Становище на ЕИСК от 30.5.2007 г. относно „Предложение за Препоръка на Европейския Парламент и на Съвета относно създаване на Европейска квалификационна рамка за учене през целия живот“, докладчик: г-н Rodríguez García-Sago (ОВ С 175 от 27.7.2007 г.); Становище на ЕИСК от 6.4.2005 г. относно „Предложение за Препоръка на Съвета и на Европейския парламент относно по-нататъшно европейско сътрудничество за гарантиране качеството на висшето образование“, докладчик: г-н Soares (ОВ С 255 от 14.10.2005 г.).

⁽¹⁾ SOC/206 Становище на ЕИСК относно „Предложение за решение на Съвета относно насоките за политиките по заетостта на държавите-членки в съответствие с член 128 от Договора за ЕО“, докладчик г-н Malosse (ОВ С 286, 17.11.2005 г.).

⁽²⁾ Брошура, съдържаща предложенията на ЕИСК, предстои да излезе съвсем скоро. Във връзка със становищата на ЕИСК относно заетостта и свързаните с нея въпроси вж. http://eesc.europa.eu/sections/soc/index_en.asp.

2. Резюме на конкретните предложения на ЕИСК

2.1 Амбиции и измерими цели

Комитетът подчертава необходимостта от:

- много по-амбициозни и измерими цели, които да могат да бъдат оценени в новите насоки на ниво ЕС и държави-членки, както и за по-големи изпълнителни правомощия за Комисията; в този контекст следва да се положат сериозни усилия за да се избегне размиването на целите на обновената Лисабонска стратегия и следователно за концентриране отново върху измерими европейски цели, най-вече в сферата на включването в дейности, образованието и ученето през целия живот, младежката заетост и равнопоставеността между половете;
- график и процес, които трябва да бъдат широко и своевременно разпространени до всички заинтересовани страни, за да се гарантира максимално участие в този процес и за да се осигури достатъчно време за реакция на етапа на разработване, както на ниво ЕС, така и на национално ниво; в този контекст е особено важно участието на социалните партньори, гражданското общество и на ЕИСК на възможно най-ранния етап от разработването, прилагането и мониторинга на насоките;
- подобряване на събирането на данни, за да се улесни мониторингът и оценката, както от държавите-членки така и от страна на Комисията;
- изготвяне на национални програми за реформа с по-конкретни определени цели, срокове, разходи и финансиране, като по този начин те станат по-амбициозни, и настъпи осезаемо качествено подобрене по отношение на сроковете, отговорността, заделянето на ресурси и финансирането, включително и чрез конкретни цели за заделяне на достатъчно бюджетни средства за активна политика на пазара на труда в отделните държави-членки;
- отделяне на по-голямо внимание на включването на хората със специални нужди, като се определят конкретни цели и се отчитат в по-голяма степен изискванията в областта на социалната политика; в този контекст трябва да се положат много повече усилия, за да се гарантира, че положителните развития в икономическата и социална сфера също укрепват социалното включване в рамките на Лисабонската стратегия; поради това следва да се постави по-голямо ударение върху общите цели в социалната област на държавите-членки за насърчване на активно социално включване (напр. борба с бедността и изключването на хора и групи, които са в най-голяма степен маргинализирани) в новия набор от насоки.

2.2 Безработица сред младежите

Комитетът подчертава необходимостта от:

- определяне на цел за намаляване най-малко с 50 % на броя на безработните младежи за всяка държава-членка за периода 2006-2010 г., за да бъде показано ясно, че борбата с безработицата сред младежите изисква повече усилия от всички заинтересовани страни;
- обръщане на много по-голямо внимание на интеграцията на младите хора в пазара на труда, с гаранции за намиране на първа работа, която да дава перспективи за в бъдеще; в този контекст, наблюдане върху прилагането на мерки, намаляващи

риска от попадане на младите хора в капана на краткотрайната и несигурна заетост;

- много по-строг и целенасочен подход към професионалното обучение за създаване на възможности за заетост на младите хора и към ученето през целия живот, с цел намаляване на безработицата сред младежите; един от основните въпроси е основата на образованието предвид свързаността ѝ със съвременния пазар на труда; в тази област липсват умения на основно и междинно ниво; освен това има несъответствие между уменията и квалификациите и изискванията на пазара на труда;
- разработване на системи за социална защита, които да позволят на младите хора да избират, когато става дума за определяне на собственото им бъдеще; в този контекст да се предприемат мерки за насърчване на социалното включване на младите хора, по-специално за борба с проблема, пред който са изправени младите хора, необхванати от образователната система, от обучение, заетост или са регистрирани като безработни;
- намаляване на показателя за ранно напускане на училище с 50 % през периода 2006-2010 г. и да се насърчават стажовете в предприятията;
- създаване на подходящи стимули и оказване на подкрепа за предприятията за наемане на повече млади хора и по-възрастни работници, които изпитват особени трудности при намирането на работа;
- намаляване на максималния шестмесечен срок за търсене на работа/места за обучение, след който на младите хора се предлага ново начало (отбелязва се, че съгласно насока 18 този срок ще бъде намален до 4 месеца през 2010 г.);
- насърчване на равните възможности, помощ за хората с увреждания и интеграцията на имигрантите.

2.3 Равнопоставеност между половете

Комитетът отново подчертава, че:

- са необходими общи приоритети при координирането на политиките по заетостта, за да се засили участието на жените; между другото следва да се представят конкретни политически предложения, насочени към насърчване на самотните родители да развият приложими на пазара умения и да се улесни техният достъп до заетост;
- следва да се потърси мнението на социалните партньори за аспектите, отнасящи се до включването на критерии, свързани с пола;
- националните правителства, националните органи за защита на равните възможности и социалните партньори във всички държави-членки очевидно трябва да имат задължението да не допускат приемането на системи за заплащане, които водят до дискриминация по отношение на заплащането между мъжете и жените; в този контекст, насоките на Общността следва да укрепят, както на национално ниво, така и на ниво предприятия, националните цели за равно заплащане на мъжете и жените посредством конкретни показатели; следователно следва да се определят цели за намаляване на неравнопоставеността между половете що се отнася до достъпа до професионално обучение и обучението в областта на технологиите и за намаляване на разликите в заплащането при наемането на работа;

- съществува необходимост от мерки за премахване на съществуващата дискриминация на пазара на труда и на структурните причини за разлики в доходите по пол, по-специално поощряване на социални средства за обезпечение на жените, главно чрез мерки за намаляване на краткосрочната, несигурна работа на непълно работно време и за подобряване регламентирането на работата на непълно работно време (напр. разширяване на правото за работа на непълно работен ден за родители, като се запазва правото им да се върнат на пълен работен ден по-късно; по-голямо включване в допълнителни програми за вътрешнофирмено обучение);
- необходими са нови специфични цели за равенството между мъжете и жените в политиките по заетостта с качествени и количествени показатели, с цел премахване на стереотипите, свързани с пола и ограниченията пред жените за започване на кариера в някои сектори и да станат предприемачи; (*)
- националните учебни планове за второ и трето ниво следва да включват образование, ориентирано към предприемачеството, особено за младите жени; освен това следва да се вземат мерки за увеличаване на броя на жените, завършили висше образование в областта на научните/технически дисциплини, за да се намали неравнопоставеността на половете по отношение на заетостта, която съществува в техническите области като инженерството и услугите, свързани с информационните и телекомуникационни технологии;
- следва да се обърне по-голямо внимание на равенството между половете и нуждата от постигане на баланс между професионалния и семейния живот; в този контекст е необходимо намаляване на сегментацията по пол на пазара на труда, особено чрез ефективни мерки за съчетаване на кариера и семейство (по-специално мащабно организиране на детски заведения, които са широко достъпни, качествени и на изгодна цена, както и на различни форми на подкрепа за хората, нуждаещи се от грижи и техните семейства, включително места за полагане на денонощни грижи);
- съществува нужда от ефективно насърчаване на споделяне на родителските грижи (по-специално стимули за по-голямо участие на бащите в тях) и премахване на мерките по семейната политика, целящи напускане на работа или дълги прекъсвания на кариерата; на родителите следва да се даде възможност да се върнат на пазара на труда; заплащанията за отпуск на родител не трябва да намаляват дохода, да карат жените да напускат работа или да създават нови пречки за споделянето на грижите от двамата родители.

2.4 По-възрастни работници, работници с увреждания, работници-имигранти

Комитетът призова за:

- по-големи усилия за борба с многобройните продължаващи форми на дискриминация и неравнопоставеност, понасяни заради възраст, пол, увреждания или етнически произход, особено що се отнася до достъп до образование, достъп до пазара на труда и трайна заетост; съществуващото законодателство на ЕС и неговото прилагане следва да бъдат обект на правилен мониторинг;
- да се обърне повече внимание на въздействието на демографските промени и предизвикателствата, свързани със застаряването на работната сила; в този контекст е необходимо да се

увеличат инвестициите в качествени работни места и да се гарантират подходящи за възрастните работници условия на работа; мерки, имащи за цел да подготвят физически и психически работниците да останат по-дълго на активна работа, особено чрез насърчаване на възрастните работници да се включват повече в допълващо обучение и чрез намаляване на натиска в работата и приспособяване на условията на труд (напр. стимули за по-добра защита на здравето на работното място, общодостъпни фирмени програми за поддържане на здравето, превантивна медицина и защита на служителя);

- мерки за повишаване на осведомеността на по-възрастните работници (оценяване на опита и предаване на уменията, придобити по време на трудовия живот, на по-младите работници) и консултация и помощ за фирмите, по-специално за малките и средни предприятия, при планиране на персонала и разработване на форми на организация на работата, благоприятни за по-възрастните работници;
- отделяне на приоритетно внимание на въпросите, свързани с хората с увреждания в националните планове за реформа и по-голямо участие на националните асоциации на хората с увреждания в тяхното изготвяне; в този контекст Комисията беше призована да направи анализ на въздействието и да използва възможното синхронизиране, което гъвкавото работно време и мерките за подпомагане биха създали за увеличаване на дела на заетост сред хората с увреждания;
- да се засили и контролира прилагането на имиграционните политики и въздействието върху планирането на националната работна сила; особено внимание трябва да се обърне на индивидуалната (преп-)училищна помощ и ранното инвестиране в езикови и свързани с професията умения, както и на премахването на институционалните пречки и дискриминацията по отношение на достъпа до пазара на труда в държавите-членки и предотвратяване на дъмпинга на работните заплати;
- наблюдаване на този процес и предприемане на мерки за гарантиране на запазването на баланса на квалифицираната работна сила с цел осигуряване на устойчиво развитие; докато ЕИСК подкрепя мобилността на работниците между държавите-членки, той изразява загриженост относно въздействието, което трансферът на квалифицирани работници и изтичането на умения от една страна в ЕС към друга оказват върху първата.

2.5 Качествени работни места и преходни пазари на труда

Комитетът подчертава необходимостта от:

- мерки за подобряване на качеството на работните места и следователно създаване на европейски индекс на качеството на трудовия живот, основаващ се на установени на базата на изследвания критерии за „добра работа“ и измерван и публикуван редовно, за изясняване на промените и подобренията в качеството на трудовия живот, както и за ефекта върху производителността на труда;
- по-висока сигурност на трудовата заетост и избягване на „капана на несигурната заетост“, включително и чрез гарантиране, че безработните лица не са задължени да приемат работа, която не предлага сигурност, и на борбата с труда на черно и предотвратяване на експлоатацията на работници, наети на краткосрочни договори;

(*) В този контекст вж. и следните становища: Становище на ЕИСК от 6.7.2006 г. относно „Насърчаване на предприемаческите нагласи чрез образование и обучение“, докладчик: г-жа Jerneck (ОВ С 309 16.12.2006 г.) и Становище на ЕИСК от 25.10.2007 г. относно „Предприемаческият дух и Лисабонската програма“, докладчик: г-жа Sharma, съдокладчик: г-н Olsson (SOC/267) (Становището все още не е публикувано).

- защита на работниците от дискриминация;
- многобройни допълнителни мерки за подобряване на действащите здравни системи, за насърчаване на профилактиката и здравословния начин на живот, което би дало възможност да се намали бремето на заболяванията, да се увеличи производителността на труда и да се удължи трудовият живот;
- мерки за модернизиране и усъвършенстване в случаите, където това е необходимо, на социалните защитни мерки, присъщи на нестандартните форми на заетост;
- премахване на пречките пред задължените да полагат грижи, когато навлизат или се връщат на пазара на труда и искат да останат на работа (и стимули за по-голямо участие на бащите в полагането на грижи);
- развитие на преходни пазари на труда за групи в социална изолация с подходящи стимули за фирмите да наемат повече работници при едновременно оказване на помощ на работниците за преодоляване на проблемите, водещи до тяхната социална изолация (ще са необходими предпазни мерки срещу злоупотреби с тези механизми и срещу нарушаване на конкуренцията);
- инициативи за заетост с нестопанска цел, особено в социалната икономика, на които се пада специална роля в това отношение; бюджетите за политиката по пазара на труда следва да съдържат разпоредби за съответната подкрепа.

2.6 Гъвкава сигурност

Комитетът отправя следните предложения:

- социалните партньори следва да участват във всички дискусии за гъвкавата сигурност и да играят водеща роля в консултациите на Европейската комисия и при определянето на концепцията за гъвкава сигурност;
- укрепването на системите за индустриални отношения, както на европейско, така и на национално равнище, е от решаващо значение; социалните партньори трябва да вземат активно участие, да преговарят, да оказват влияние и поемат отговорност за определянето и за компонентите на гъвкавата сигурност; затова при оценяването на националните програми за реформа би трябвало да се обсъди също как могат да бъдат укрепени социалният диалог и системите на колективните договори;
- комисията и държавите-членки следва да обръщат повече внимание на равенството между мъжете и жените и солидарността между поколенията в контекста на концепцията за гъвкавата сигурност. Жените, по-възрастните работници и младите хора често са в неравностойно положение на пазара на труда по отношение на гъвкавата сигурност и усилията трябва да са насочени към възходящо приравняване на положението на тези групи и към възможно най-благоприятните мерки;
- държавите-членки и Комисията следва да проучат възможността за засилване на адаптивността посредством вътрешната гъвкавост и да я превърнат във функциониращо и приемливо измерение на гъвкавостта и сигурността. Вътрешната гъвкавост може да играе ключова роля за увеличаване на производителността на труда, иновациите и конкурентоспособността и може да допринесе за постигане на целите на Лисабонската стратегия;
- следва да се търси баланс между гъвкавост на работното време и защита на работника; най-добрата гаранция за това са разпоредби, определени чрез колективно договаряне, в съответствие с националните практики; такова договаряне относно гъвкавостта на работното време изисква солиден контекст от права, добре работещи социални институции и социалноосигурителни системи, благоприятстващи заетостта в подкрепа на тези права.

2.7 Инвестиции, иновации и научни изследвания

Комитетът призова за:

- благоприятна макроикономическа среда, като ударението се поставя върху икономическа политика, насочена към растеж с цел преодоляване на съществуващите циклични слабости и реализиране на пълния потенциал на активните политики на пазара на труда;
- по-голяма последователност при интегрирането на инвестициите в научноизследователската и развойна дейност и иновациите, както за насърчаване на икономиката, така и за създаване на нови работни места; в този контекст следва да се отбележи, че в програмите за реформа продължава да се обръща твърде малко внимание на необходимостта от предприемане на мерки, насочени към насърчаване на търсенето, да се стимулират растежът и заетостта наред със структурните реформи на пазара на труда;
- по-голяма свобода за действие в бюджетната сфера за подходящи инфраструктурни инвестиции в държавите-членки; в този контекст, националните програми за реформа биха могли, във възможно най-голяма степен, да бъдат проектирани по такъв начин, че да доведат до общоевропейска програма за стимулиране на икономиката;
- подходящи рамкови условия, които благоприятстват както външното, така и вътрешното търсене, за да се използва в пълна степен потенциалът за растеж и пълна заетост; в това отношение се посочва, че само някои държави-членки обръщат достатъчно внимание на стимулирането на икономиката в своите програми за реформа;
- значението на наличието на подходящо финансиране на национално ниво и ниво ЕС за осъществяване на мерките, свързани с политиката по заетостта; в това отношение се посочва, че в много държави-членки трябва да се премахнат съществуващите разминавания между предложенията за инициативи на пазара на труда и липсата на бюджетни средства.

Брюксел, 13 февруари 2008 г.

Председател

на Европейския икономически и социален комитет

Dimitris DIMITRIADIS